

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Της Ε. ΧΡΑΝΙΩΤΗ
M. Sc., Περιφερειολόγου

Η επαγγελματική κατάρτιση ευρίσκεται τα τελευταία χρόνια κατά τρόπο ολοένα μονιμότερο στο προσκήνιο των συζητήσεων. Η κοινή γνώμη και οι φορείς της πολιτικής φαίνεται να αποκτούν συνεχώς και περισσότερο επίγνωση της σημασίας της επαγγελματικής κατάρτισης στη μακροχρόνια οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μίας Χώρας. Αναμφίβολα, αυτό είναι αποτέλεσμα των πιέσεων τις οποίες η διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης ασκεί επάνω στους θεσμούς και τα οργανωτικά σχήματα της οικονομίας. Οι πιέσεις αυτές υπαγορεύουν αλλαγές και προσαρμογές στις δημιουργηθείσες νέες συνθήκες και ανάγκες που προκύπτουν από την μέχρι τώρα οικονομική πρόοδο.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1940, άρχισε να ερευνάται ο ρόλος των επίκτητων ικανοτήτων του ανθρώπινου παράγοντα, ως πηγής οικονομικής προόδου. Το γεγονός, ότι οι επίκτητες ικανότητες του ανθρώπου δεν είναι ελεύθερα αγαθά, αλλά αποτέλεσμα επένδυσης οικονομικών πόρων και ανθρώπινης προσπάθειας οδήγησε στην διαμόρφωση μίας ευρύτερης και καθολικότερης θεωρίας για τον ρόλο της επένδυσης στον άνθρωπο και της δημιουργίας του ανθρώπινου κεφαλαίου στην διαδικασία της οικονομικής προόδου.

Η έννοια των ανθρώπινων πόρων, ως μορφής κεφαλαίου δεν είναι βέβαια καινούρια. Πλην όμως, μόνον τα τελευταία 25-30 χρόνια έτυχε συστηματικής προσοχής και ανάλυσης και ενσωματώθηκε στην σύγχρονη οικονομική σκέψη. Επισημαίνουμε εδώ, ότι η συμβολή του Schultz στην χάραξη της νέας αυτής επιστημονικής προσπάθειας και στην επιτευχθείσα πρόοδο είναι πρωτοποριακής σημασίας.

Η επένδυση στον άνθρωπο προάγει τόσο το επίπεδο των ικανοποιήσεών του ως καταναλωτού, όσο και την ποιότητα των παραγωγικών υπηρεσιών τις οποίες αυτός προσφέρει στην παραγωγή αγαθών. Εξ άλλου, η επένδυση στην οργανωμένη επιστημονική έρευνα είναι μέσο απόκτησης νέων πληροφοριών και πηγή νέων ειδικοτήτων

ΑΘ. Δ. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Τμ. Αστ. και Περιφ.
Ανάπτ. Π.Π.Κ.Π.Ε.

**ΜΕΘΟΔΟΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΑΘΗΝΑΙ, 1995

E. SIDIROPOULOS

SUBSIDIARITY AND THE
INDUSTRIAL DEVELOPMENT
PATTERN INTO THE EUROPEAN
SUPPORT FRAMEWORK
1994-99 OF GREECE
A CRITICAL SURVEY

in

Michael Steiner (Hg.)

Regionale Innovation

Durch Technologiepolitik
zu neuen Strukturen

Leykam

και δεξιοτεχνιών. Οι τεχνολογικές μεταβολές αντιπροσωπεύουν επένδυση σε τεχνικές ικανότητες του ανθρώπου. Οι νέες τεχνικές μέθοδοι είναι μορφές κεφαλαίου και μέσα παραγωγής και ως εκ τούτου επενδύσεις. Συνεπώς, επενδύσεις σε υλικό κεφάλαιο και στον άνθρωπο πρέπει να συντονίζονται. Γιατί η επένδυση στην ανθρώπινη γνώση και στις ειδικότητες είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την διεύρυνση των ευκαιριών επένδυσης, σε μη ανθρώπινο κεφάλαιο και συνεπώς παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης.

Η Παιδεία και ειδικότερα η επαγγελματική κατάρτιση είναι μία μεταβλητή, η οποία ανήκει στην δυναμική διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης. Οι πολιτικοί

φορείς που παρέχουν κατάρτιση θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις αυτής της δυναμικής διαδικασίας. Η έλλειψη ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού ανακόπτει την οικονομική ανάπτυξη και μαζί μ' αυτή και τις γενικές δυνατότητες ανάπτυξης μίας περιφέρειας.

Η επαγγελματική κατάρτιση έχει επομένως το κύριο καθήκον να ειδικεύσει τους ανθρώπους έτσι, ώστε να είναι δυνατή η επιτυχής πραγματοποίηση της επιδιωκόμενης ανάπτυξης. Όσο περισσότερο προχωρεί η οικονομική ανάπτυξη υπεγράμμισε ο Schultz,¹ τόσο περισσότερο εξαρτάται από τον ρυθμό παραγωγής χρήσιμης γνώσης. Κατά συνέπεια, η ανάγκη θεσμών οι οποίοι θα παράγουν και

1. Βλ. T.W. SCHULTZ: *Η Οικονομική αξία της Εκπαίδευσης*. (Μετ.) Αθήναι, 1989, σ.91.

θα διανέμουν αυτήν την γνώση γίνεται ολοένα και εντονότερη.

Εξ άλλου, τείνει να γίνει γενικά αποδεκτή η διαπίστωση, ότι η τεχνική γνώση και η ικανότητα του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν βασικούς παράγοντες της παραγωγικής διαδικασίας, που καθορίζουν στην συνέχεια και την αποτελεσματικότητα της παραγωγικής δράσης. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, η οποία καθορίζει την τεχνική γνώση του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ίδιας της παραγωγικής διαδικασίας. Αυτό σημαίνει, ότι η επαγγελματική κατάρτιση δεν μπορεί να προγραμματίζεται ανεξάρτητα από τις αναπτυξιακές ανάγκες μίας Χώρας και τις δυνατότητες απασχόλησης, αλλά πρέπει να συνδέεται οργανικά με τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αναπτυξιακά προγράμματα των διαρθρωτικών τομέων της οικονομίας.

Ο προγραμματισμός της επαγγελματικής κατάρτισης σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη, προσβλέπει σε δύο στόχους:

Πρώτον, στη βελτίωση της παραγωγικότητας και αποτελεσματικότητας των μονάδων παραγωγής και

Δεύτερον, στη βελτίωση κατανομής του ανθρώπινου δυναμικού στους τομείς και κλάδους της οικονομίας, ανάλογα με τις δυνατότητες και ανάγκες κάθε κλάδου, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Η επαγγελματική κατάρτιση είναι αναντίρροπα μοχλός ανάπτυξης κάθε παραγωγικού τομέα, εφ' όσον με αυτή καθορίζεται η ποιότητα της απόδοσης του ανθρώπινου δυναμικού, και ως εκ τούτου επηρεάζονται σε μεγάλο ποσοστό οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού της παραγωγής και η ευελιξία προσαρμογής των επιχειρήσεων στις απαιτήσεις της σύγχρονης τεχνολογίας και της σύγχρονης διεθνούς αγοράς.

Η ποιοτική βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου κατ' αρχήν συνεπάγεται αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτό αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της σχέσης μεταξύ επαγγελματικής κατάρτισης και ανάπτυξης. Ίσως αυτή η διαπίστωση αρχικά να θεωρηθεί, ότι περιορίζει την αύξηση της απασχόλησης, αλλά γενικότερα τείνει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα και κατά συνέπεια αποτελεί παράγοντα αύξησης της ζήτησης του εργατικού δυναμικού. Άλλωστε, στα τέλη της δεκαετίας του 1960 είχε παρατηρηθεί και συζητηθεί έντονα το φαινόμενο, ότι στον πολύπλοκο χαρακτήρα της παραγωγικής διαδικασίας δεν αρκεί πλέον το οικονομικοβιομηχανικό κεφάλαιο για να υπάρξει ανάπτυξη και κατά συνέπεια, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη με άλλους συντελεστές, όπως το ανθρώπινο δυναμικό. Ο J.K. GALBRAITH αποκαλούσε το φαινόμενο αυτό «η εκδίκηση του ανθρώπινου δυναμικού».

Η σχέση που επικρατεί μεταξύ των πολιτικών ανάπτυξης, των πολιτικών επαγγελματικής κατάρτισης και ανθρώπινου δυναμικού είναι σχέση αλληλεξάρτησης. Ο ρόλος που ανατίθεται στην επαγγελματική κατάρτιση δεν περιορίζεται μόνο στο «λάδωμα» των μηχανισμών της αγοράς εργασίας προκειμένου «να διευκολυνθεί» η ισορροπία προσφοράς-ζήτησης. Ο ρόλος της κατάρτισης είναι να εξυψώσει το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο με τη σειρά του αυξάνει τη ζήτηση του ανθρώπινου δυναμικού.

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Αθήναι, Μάιος 1996

Οργανωτές

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ, ΜΕΛΕΤΩΝ, ΕΡΕΥΝΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ**

Επιστημονικός Υπεύθυνος

Καθηγητής Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητές

**Καθηγητές Πανεπιστημίου, Στελέχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Στελέχη της Δημόσιας
Διοίκησης, Δήμαρχοι και Πρόεδροι Κοινοτήτων, Ειδικοί Επιστήμονες**

Πληροφορίες, δηλώσεις ενδιαφέροντος μέχρι 1 Μαρτίου 1996:

Κέντρο Επιμόρφωσης, Μελετών, Ερευνών, Ανάπτυξης

Ίμβρου 6, 11257 Αθήναι, Τηλέφ.: (01) 8647120, teletax: (01) 8658868

DECENTRALISATION, ADMINISTRATION LOCALE, DEVELOPPEMENT

**L' APPROCHE GRECQUE DANS
L' UNION EUROPEENNE**

CONGRES

Athènes, Mai 1996

Organisateurs

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE
DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**CENTRE DE FORMATION, D' ETUDES, DE RECHERCHE ET DE DEVELOPPEMENT
CENTRE CULTUREL DE MARATHON**

Responsable Scientifique

Professeur Constantin GE. ATHANASSOPOULOS

Rapporteurs

**Professeurs d' Université, Fonctionnaires de la Communauté Européenne, Fonctionnaires de l'
Administration Publique, Maires et Présidents des Communes, Spécialisés Scientifiques**

Renseignements, déclarations d' intérêt:

Centre de Formation, d' Etudes, de Recherche et de Développement

Imvrou 6, 11257 Athènes

tél.: (01) 86 47 120, téléfax: (01) 86 58 868

Jusqu' au 1 Mars 1996

Ευριδίκης ΜΠΕΣΙΛΑ-ΒΗΚΑ

Το Συνταγματικό Πλαίσιο του Θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Αθήναι, 1995.

Η μονογραφία αυτή εξετάζει την συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και την αλλοδαπή, καθώς και τη ρύθμισή του από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο. Το έργο αποτελεί αναμφίβολα μία αξιόλογη και πρωτότυπη συμβολή στην ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 102 του Συντάγματος και των σχετικών διατάξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου.

Το διάγραμμα της μελέτης διαγράφει την πορεία μιας ορθολογικής και θεματικά ισορροπημένης έρευνας.

Στην εισαγωγή εκτίθενται τα συστήματα οργάνωσης της δημόσιας Διοίκησης γενικώς και επισημαίνονται τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν αρχικά για την ουσιαστική κατοχύρωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Χώρα μας εξαιτίας της καθιέρωσης του συγκεντρωτικού συστήματος.

Στην πρώτη παράγραφο του έργου η συγγραφέας ασχολείται με την διάκριση Κράτους και Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Αυτοδιοίκηση του Αγίου Όρους και των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων γενικώς.

Στην δεύτερη παράγραφο εξετάζεται με ειλικρινές ενδιαφέρον η κατοχύρωση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην αλλοδαπή με έμφαση στην Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία και Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ενώ στην παράγραφο τρίτα περιέχονται πολύμορφα στοιχεία για την σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση.

Η μελέτη της κ. Ευριδίκης Μπέσιλα-Βήκα επικεντρωμένη στην έκταση της κατοχύρωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ιδιαιτέρως δε στο άρθρ. 102 του ισχύοντος Συντάγματος, δείχνει ένα παράλληλο αξιοσημείωτο ενδιαφέρον για την ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την Επανάσταση μέχρι σήμερα (παράγρ. 4).

Στην παράγραφο πέντε μελετάται η νομική φύση των διατάξεων του άρθρου 102 του ισχύοντος Συντάγματος ενώ στην τελευταία και εκτενέστερη παράγραφο εξετάζεται η έκταση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Από το τμήμα αυτού του έργου δεν θα μπορούσαν να μην επισημανθούν ορισμένες ενδιαφέρουσες απόψεις, όπως π.χ. ότι από τους συνταγματικούς κατοχυρωμένους θεσμούς των Δήμων και Κοινοτήτων απορρέει ένα δικαίωμα των Πολιτών στην ίδρυση και κατάργηση των Τοπικών αυτών Οργανισμών, ότι το άρθρ. 102 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα των Τοπικών Οργανισμών ν' αναπτύσσουν οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα που αποβλέπει στην πραγματοποίηση των σκοπών τους και όχι στην επίτευξη κέρδους και ότι το επιτρεπτό και η έκταση της κερδοσκοπικής δραστηριότητας αυτών κρίνονται σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

Η συγγραφέας ασχολείται επίσης με την έννοια των τοπικών υποθέσεων και την διάκρισή τους από τις γενικές υποθέσεις καθώς και με τις αρμοδιότητες των πρωτοβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα. Η συστηματικότητα του έργου συμπληρώνεται με μία ευρύτατη ελληνική και αλλοδαπή βιβλιογραφία, που το καθιστούν ιδιαιτέρως πολύτιμο.

Καθηγητής Κων. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μαρίας-Ελένης Θ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ**Οι ακυρότητες των διοικητικών πράξεων
(Μερική ακυρότης και μετατροπή).****Αθήναι, 1995.**

Η θεωρία των ακυροτήτων των μονομερών διοικητικών πράξεων είναι ένα από τα δυσχερέστερα κεφάλαια του εν γένει (ουσιαστικού) Διοικητικού Δικαίου. Η δε δυσχέρεια έγκειται κατ' εξοχήν στο ότι λείπει από την ελληνική έννομη τάξη ή κατάλληλη περί αυτού νομοθετική ρύθμιση. Όπως π.χ. υπάρχει στην Γερμανία. Το ερώτημα είναι: ποιοι είναι οι βαθμοί της ακυρότητας των διοικητικών πράξεων; Η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας λέγει, ότι είναι δύο: η ανυπαρξία της διοικητικής πράξεως και η ακυρωσία της. Ένεκα των νομικών αυτών ελαττωμάτων οι διοικητικές πράξεις δύναται να είναι ή ανύπαρκτες ή ακυρώσιμες. Τίποτε άλλο. Το αυτό δέχεται και η παλαιότερη επιστημονική θεωρία του διοικητικού δικαίου (Στασινόπουλος, Παπαχατζής).

Εν τούτοις, η νεώτερη ελληνική θεωρία (Δαγτόγλου, Κόρσος), αποκλίνουσα από την διδασκαλία αυτή και ακολουθούσα γερμανικές αντιλήψεις προχώρησε ένα περαιτέρω βήμα. Και προσέθεσε στους βαθμούς των ακυροτήτων των διοικητικών πράξεων και συγκεκριμένως μεταξύ ανυπαρξίας και ακυρωσίας και μία τρίτη ενδιάμεση βαθμίδα: την άκυρη διοικητική πράξη ή άλλως την ακυρότητα αυτής. Η διοικητική πράξη συνεπεία των ελαττωμάτων αυτής μπορεί να είναι όχι μόνον ανύπαρκτη, όχι μόνον ακυρώσιμη, αλλά μπορεί ακόμη να είναι άκυρη. Ανύπαρκτη είναι η διοικητική πράξη, όταν δεν υπήρξε υπάρχει καθόλου. Π.χ. πράξη δημοσιευτέα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και μη δημοσιευθείσα. «Ή πράξη η οποία εν αρχή υπήρξε αλλ' έπειτα έληξε η ισχύς της. Ακυρώσιμη διοικητική πράξη είναι εκείνη που υπάρχει και παράγει τα έννομα αυτής αποτελέσματα, συνεπεία, όμως, νομικού αυτής ελαττώματος (όχι βαρέος) δύναται διά προσφυγής στο αρμόδιο κατά τον νόμο δικαστήριο να ακυρωθή.

Η κ. Παναγοπούλου, ακολουθούσα και αυτή νεώτερες γερμανικές αντιλήψεις προσθέτει στην κλίμακα των ακυροτήτων τρίτη σκάλα ενδιάμεση μεταξύ της ανυπαρκτου και της ακυρωσίμου διοικητικής πράξεως. Προσθέτει την άκυρη διοικητική πράξη. Άκυρη (όχι ακυρώσιμη) είναι η διοικητική πράξη όταν συνεπεία εκδήλου και βαρυτάτου νομικού ελαττώματος (το οποίο φέρει ή εκ γενετής ή επιγενομένως απέκτησε) αδυνατεί να παραγάγη έννομο αποτέλεσμα. Π.χ. διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, το οποίο δεν φέρει την αξιουμένη από το Σύνταγμα προσυπογραφή του αρμοδίου καθ' ύλην υπουργού.

Αυτή είναι κατά βάση ή κεντρική θέση της μελέτης της κ. Παναγοπούλου. Τις διαφορές μεταξύ των τριών κατηγοριών των ελαττωματικών διοικητικών πράξεων τις αναλύει ή σ. μετά της δεούσης προσοχής και λεπτότητας. Εν γένει δε η μελέτη είναι κριτική και συγκριτική και συντεταγμένη με μεγάλη επιμέλεια. Περιέχει όχι μόνον ελληνικές αλλά και ξένες ιδίως δε γερμανικές αντιλήψεις. Προς τις αντιλήψεις αυτές πρέπει, όπως φρονεί η σ., να εξοικειωθή η ελληνική επιστήμη και η νομολογία για να αποκτήση έτσι μεγαλύτερη ευλυγισία και πλαστικότητα.

Η κριτική σκέψη της σ. είναι αξιόλογη και η βιβλιογραφική της ενημέρωση στις ακριβείς δόσεις. Με τον τρόπο αυτό η σ. συνέβαλε, ώστε ένα αβέβαιο κεφάλαιο του διοικητικού δικαίου να αποκτήση την δέουσα σαφήνεια και πληρότητα. Της αξίζει έπαινος για την προσπάθειά της αυτή. Τον έπαινο αυτόν τον προσφέρουμε στην σ. κ. Μαρία-Ελένη Παναγοπούλου ανεπιφυλάκτως.

Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ